

Capitolul 1

Catastrofa se petrecuse în toamnă. Habar nu avea ce urma să se întâmple. Nu primise nici un avertisment. Nu bănuise nimic; fusese o lovitură năprasnică.

Era ca și cum ar fi fost pândită pe o alee întunecată. Dar efectul a fost îndepărtarea de ruinele dragi ei, într-o realitate de care nu se preocupase cu adevărat înainte. Fusese aruncată, cu o forță imensă, într-o lume în care excavarea mormintelor grecești din epoca bronzului era lipsită de importanță.

Trăise în adâncuri, în tranșeele ei prăfuite sau aplecată deasupra cioburilor pe care încerca să le pună laolaltă. Își iubise ruinele și nu observase că lumea din jurul ei începea să se năruie. Era un arheolog obligat să renunțe la trecut și să stea lângă un mormânt a cărui existență nu și-o imaginase niciodată.

Nu întâlnise nici un aducător de vești rele. Tragedia era lipsită de o voce proprie, care să o pună în gardă.

Cu o seară înainte să plece în Suedia, la o conferință despre ultimele excavații arheologice ale unor morminte din epoca bronzului, Louise Cantor călcă în baie pe un fragment de ceramică ce îi provocă o tăietură adâncă în picior. Sângeră abundant pe podea, simțind că i se face rău. Ciobul data din secolul al V-lea î.Hr.

Se afla la Argolis, în Peloponez, la 140 de kilometri depărtare de Atena; era septembrie și excavațiile anuale se apropiau de sfârșit. Simțea deja răcoarea vântului, ce prevestea apropierea iernii.

Căldura uscată, cu parfumul ei de rozmarin și cimbru, începea să-și piardă din intensitate.

Opri curgerea sângelui și își puse un plasture. Dintr-odată, un gând răzleț îi apărură în minte.

Un cui ruginit care-i intrase în picior – nu în cel la care se tăiasse acum, ci în celălalt, dreptul. Trebuie să fi avut cinci sau șase ani. Cuiul maroniu îi pătrunsese în călcâi, își făcuse loc prin piele și carne și o ținutise ca și când ar fi fost trasă în țepă. Urlase de durere și se gândise că suferea același tip de tortură ca omul răstignit pe crucea din fața bisericii unde își practica uneori, de una singură, jocurile înfricoșătoare.

„Suntem străpunse iarăși și iarăși de acești ghimpi, se gândi ea în timp ce ștergea sângele de pe plăcile de gresie crăpate. O femeie își petrece întreaga viață în apropierea acestor muchii ascuțite, menite să rănească de fiecare dată ceea ce ea încearcă să protejeze.“

Merse șchiopătând până în acea parte a casei care servea atât ca spațiu de lucru, cât și ca dormitor. Într-un colț se găseau un balansoar care scârțâia și un CD-player primit de la bătrânul Leandros, îngrijitorul. Când începuseră excavațiile suedezilor la Argolis, în anii '30, Leandros se afla prin preajmă, un copil sărac lipit pământului, dar plin de curiozitate. În prezent, își petrecea nopțile dormind dus, în timp ce chipurile stătea de pază pe dealul Mastos. Dar toți participanții la proiect îl susțineau. Leandros era o rotiță esențială a mecanismului. Fără el, toate viitoarele finanțări pentru continuarea săpăturilor ar fi fost în pericol. Profitând de pe urma privilegiilor bătrâneții, Leandros devenise un înger păzitor știrb și, adesea, jegos.

Louise Cantor se așeză în balansoar și își cercetă piciorul rănit. Gândul la Leandros o făcu să zâmbească. Cei mai mulți dintre arheologii suedezi pe care îi cunoștea erau de o impolitețe agresivă și refuzau să vadă în diferitele autorități altceva decât niște obstacole în calea cercetărilor. Când venea vorba de aprobarea sau respingerea cheltuielilor pentru expediții arheologice, autoritățile suedeze, aflate departe, nu se lăsau ușor impresionate de câteva zeități care își pierduseră orice însemnătate cu foarte mult timp

în urmă. Birocrația suedeză era un fel de lume-tunel, cu intrări și ieșiri, dar nimic între acestea, iar deciziile care ajungeau până la urmă în criptele din arzătoarea Grecie erau, de cele mai multe ori, foarte greu de înțeles.

„Un arheolog trebuie întotdeauna să fie de două ori binecuvântat, se gândi ea. Nu știm niciodată dacă urmează să găsim ceea ce căutăm cu adevărat sau dacă suntem în căutarea a ceea ce vrem să găsim. Dacă le nimerim pe ambele, suntem cu adevărat binecuvântați. Pe de altă parte, nu știm niciodată dacă vom primi permisiunea ori bani suficienți pentru a săpa și mai adânc în uimitoarele lumi ale ruinelor sau dacă ugerele vacii de mulș vor seca brusc.“ Aceasta era contribuția lui Louise la jargonul arheologic: descrierea autorităților finanțatoare ca niște vaci de mulș cu ugere capricioase.

Se uită la ceas. Era opt și un sfert, cu o oră mai devreme în Suedia. Se întinse spre telefon și formă numărul fiului său din Stockholm.

Telefonul sună, dar nu răspunse nimeni. Când intră robotul, închise ochii și îi ascultă vocea.

Timbrul bine cunoscut o liniști: „*Det här är en telefonsvarare och du vet vad du ska göra.* Voi repeta în engleză. Acesta este un robot telefonic și știți ce aveți de făcut. Henrik“.

Îi lăsă un mesaj: „Nu uita că vin acasă. Voi fi în Visby pentru două zile, la o dezbatere despre epoca bronzului. Apoi mă îndrept spre Stockholm. Te iubesc. Ne vedem curând. Poate te sun mai târziu. Dacă nu, ținem legătura din Visby“.

Aduse fragmentul de ceramică în care se rănisese la picior. Îl găsisese una dintre colegele cu care se înțelegea cel mai bine, o studentă foarte isteță din Lund. Era un ciob ca un milion de alte cioburi, o bucată de ceramică din Attica despre care bănuia că provenea dintr-un vas sau urcior, realizat chiar înainte ca roșul să devină culoarea predominantă.

Îi făcea plăcere să pună fragmentele cap la cap, imaginându-și obiectul inițial, pe care probabil nu avea să fie în stare să-l reconstruiască. Pe acesta urma să i-l dăruiască lui Henrik. Îl puse în valiza deja plină, care mai trebuia doar să fie închisă.

Ca de obicei, nu avea astâmpăr înainte de plecare. Îi era greu să-și țină în frâu nerăbdarea crescândă și hotărî să-și schimbe planurile pentru seară. Înainte să se taie la picior, intenționase să dedice câteva ore lucrării pe care o scria despre ceramica din Attica. Acum însă stinse lampa de birou, porni CD-playerul și se lăsă încet în balansoar.

Ca de fiecare dată când asculta muzică, în întunericul de afară se porniră să latre câinii vecinului, Mitsos, care deținea un excavator în asociere. El era totodată și proprietarul casei pe care o închiriasse ea. Cele mai multe dintre colegile sale locuiau în Argolis, dar ea preferase să rămână aproape de șantier.

Aproape ațipise când, deodată, se ridică tresărind. Își amintise că nu voia să petreacă noaptea de una singură. Reduse volumul și îl sună pe Vassilis. Acesta îi promisese că o va duce la aeroportul din Atena a doua zi dimineața. Deoarece zborul Lufthansa spre Frankfurt era foarte devreme, trebuia să plece la ora cinci. Prefera să aibă pe cineva alături când știa că oricum nu va putea dormi prea profund.

Se uită la ceas și își dădu seama că Vassilis era probabil încă la muncă. Una dintre rarele lor certuri fusese în legătură cu serviciul lui. Se gândi că fusese cam dură atunci când îi spusese că meseria de contabil trebuie să fie cea mai „inflamabilă“ dintre toate. Încă își amintea cu exactitate cuvintele ei, care sunaseră mult mai răutăcios decât intenționase.

„Cea mai inflamabilă meserie care există. Atât de aridă și de lipsită de viață, încât în orice clipă ar putea lua foc.“

El fusese surprins, poate și mâhnit, dar mai ales furios. În acel moment, Louise se lămurii că relația lor însemna mai mult decât sex. Îi plăcea compania lui, în ciuda sau datorită faptului că arheologia nu îl interesa de fel. Îi fusese teamă că el avea să se simtă atât de jignit, încât să pună capăt legăturii pe loc. Reușise totuși să-l convingă că fusese doar o glumă.

„Lumea este condusă de registrele de încasări, îi spusese ea. Registrele de încasări sunt liturgiile timpurilor noastre, iar contabilii sunt marii noștri preoți.“

Louise formă numărul. Suna ocupat. Se legănă încet în balansoar. Îl întâlnise pe Vassilis întâmplător. Dar nu sunt oare toate întâmplările importante din viață rodul întâmplării?

Prima sa dragoste, bărbatul roșcat care vâna urși, construia case și avea perioade lungi de depresie, o luase cu mașina odată, când fusese să-și viziteze un prieten în Hede și pierduse trenul înapoi spre Sveg. Emil își oprise camionul vechi lângă ea. Avea doar șaptesprezece ani atunci și nu era prea înțeleaptă. El o condusesse acasă. Asta se întâmpla la sfârșitul toamnei lui 1967. Fuseseră împreună timp de șase luni, până când ea își adunase curajul să scape din îmbrățișarea sa de urs. Se mutase apoi din Sveg în Östersund, începuse facultatea și, într-o zi, se hotărâse că voia să devină arheolog. La Universitatea din Uppsala întâlnise diverși bărbați de care se ciocnea în diferite împrejurări. Aron, bărbatul cu care se măritase și tatăl lui Henrik, motivul pentru care își schimbase numele din Lindblom în Cantor, era o persoană alături de care stătuse întâmplător în timpul zborului dintre Londra și Edinburgh. Ea primise o bursă de la Universitatea din Uppsala pentru a participa la o conferință despre arheologia clasică, iar Aron mergea în Scoția să peschuiască. În aer, deasupra norilor, între ei începuse să se închege o conversație.

Se forță să nu se gândească la Aron, căci nu dorea să se enerveze, și formă din nou numărul. Suna tot ocupat.

După divorț căpătase obiceiul de a face comparații între bărbații pe care îi cunoștea. Nu era un proces conștient, dar avea în adâncul minții sale o scară de valori unde Aron reprezenta etalonul, iar oricine altcineva cu care ieșea era prea scund sau prea înalt, prea plictisitor sau prea lipsit de talent. Cu alte cuvinte, Aron câștiga întotdeauna. Nu cunoscuse încă pe nimeni care să-l fi egalat în amintirea ei, ceea ce o făcea deopotrivă nefericită și furioasă. Se părea că Aron continua să-i dicteze cursul vieții, chiar dacă nu mai avea nici o legătură cu el. O trădase, o înșelase și, când adevărul începuse să iasă la iveală, dispăruse pur și simplu, precum un spion care fuge atunci când e pe cale să fie descoperit. Fusese un șoc teribil pentru ea: habar nu avusese că el se vedea cu alte femei.

Ca lucrurile să fie și mai cumplite, una dintre acestea era o prietenă apropiată de-a ei, o colegă arheolog care își dedicase viața excavațiilor din Thasos, în căutarea unui templu dionisiac. Henrik era încă mic pe-atunci. Louise acceptase un post temporar de lector universitar, în timp ce încerca să supraviețuiască celor întâmplare și să-și refacă viața distrusă.

Aron o zguduise așa cum o erupție vulcanică neașteptată zdruncină o așezare, o persoană sau un vas. În timp ce stătea cu cioburile sale de ceramică, încercând să vadă întregul pe care nu era capabilă să-l reconstruiască, se gândea adesea la propria situație dificilă. Aron nu numai că o sfărâmasese în zeci de bucăți, dar și ascunsese câteva fragmente pentru a face mult mai dificilă tentativa ei de a-și reconstrui identitatea ca ființă umană, ca femeie și ca arheolog.

După dispariția lui Aron găsisese un bilet nu mai lung de trei sau patru rânduri, scris neglijent, prin care el o anunța că mariajul lor ajunsese la capăt. Pur și simplu nu mai putea continua, își cerea iertare și spera că nu-l va face pe fiul lor să se întoarcă împotriva lui.

După care nu mai auzise nimic de la el timp de șapte luni. Într-un final, primise o scrisoare din Veneția. Își dăduse seama din scrisul lui că fusese beat când o întocmise, probabil după unul dintre uluitoarele chefuri cu care se răsflăta adesea, o stare de beție constantă, presărată cu suișuri și coborâșuri care puteau dura peste o săptămână. În sfârșit îi scrisese, pe un ton sentimental și plin de milă față de propria persoană, întrebând-o dacă putea să-l primească înapoi. Numai atunci, ținând în mână scrisoarea pătată de vin, Louise își dăduse seama că mariajul ei se sfârșise. Îl dorea și nu îl dorea înapoi, dar nu îndrăznea să riște deoarece știa că i-ar fi putut distruge viața din nou. „O ființă umană poate fi spulberată și adusă din nou la viață o singură dată în existența sa, se gândise – dar nu de două ori. Ar fi prea mult.“ Așa că îi răspunsese și îl informase de încheierea definitivă a căsniciei lor. Henrik avea viața lui și locuia cu ea, rămânând să hotărască împreună cu Aron tipul de relație pe care vor dori să o aibă: ea nu avea să intervină.

Trecuse aproape un an înainte ca el să o contacteze din nou. De data aceasta fusese vorba de un apel telefonic din Newfoundland, unde el și alți câțiva experți într-ale calculatoarelor se adunaseră pentru a forma o rețea ce evoca mai degrabă o sectă. Îi explicase că făceau cercetări despre viitorul arhivelor, acum că toată experiența umană putea fi redusă la o combinație de zero și unu. Microfilmele și bibliotecile subterane nu mai prezentau însemnătate pentru înregistrarea experienței umane. De-acum încolo, computerele vor garanta că omenirea ce trăiește într-o anumită epocă nu va lăsa în urma ei un vid. Dar exista oare o garanție că, în magica lume stranie în care trăia el, computerele nu vor fi capabile să-și creeze propriile experiențe, pe care de asemenea să le înregistreze? Legătura telefonică era slabă și Louise nu înțelegea mare parte din ce spunea el, însă măcar nu era beat și nu-și plângea de milă.

Dorea ca ea să-i trimită o litografie ce reprezenta un șoim năpustindu-se asupra unui porumbel, un tablou pe care îl cumpăraseră la scurt timp după căsătoria lor, când vizitaseră din întâmplare o galerie de artă. Îi trimisese tabloul după o săptămână. Cam atunci își dăduse seama că el începuse să-și contacteze fiul din nou, chiar dacă în secret.

Aron continua să apară la orizont. Se întreba uneori dacă va fi vreodată capabilă să-și șteargă din memorie trăsăturile lui și să renunțe la etalonul cu care obișnuia să-i măsoare pe ceilalți bărbați – și care, mai devreme sau mai târziu, dusesese la condamnarea și respingerea lor.

Îl sună din nou pe Henrik. De fiecare dată când se deschideau vechile răni ale relației cu Aron, simțea nevoia să audă vocea băiatului pentru a nu fi copleșită de amărăciune. Dar, din nou, singurul răspuns primit fu acela al robotului, așa că îi lăsă un mesaj în ideeă că nu avea să-l mai sune înainte de a ajunge la Visby.

Ori de câte ori el nu răspundea, tresărea cu o neliniște copilărească. Timp de o secundă sau două își imagina accidente, incendii, boli. Apoi se calma. Henrik era foarte grijuliu, nu-și asuma niciodată

riscuri inutile, chiar dacă făcea multe călătorii și îi plăcea să exploreze necunoscutul.

Ieși afară pe ușa din spatele casei ca să fumeze o țigară. Dinspre casa lui Mitsos se auzeau râsete. Bărbatul care râdea era Panayiotis, fratele mai mare al lui Mitsos. Spre durerea familiei sale, Panayiotis câștigase o avere la loterie și astfel își crease baza financiară pentru o viață de lene și huzur. Louise zâmbi la acest gând, inspiră adânc și își promise că avea să renunțe la fumat când avea să împlinească șaizeci de ani.

Era singură în întuneric. Cerul era plin de stele, seara era caldă și nu se simțea nici o adiere răcoroasă. „Deci, aici am ajuns“, se gândi. Din melancolicele ținuturi pustii nordice, din Sveg și Härjedalen, în Grecia și la mormintele din epoca bronzului. De la zăpadă și gheață la crângurile uscate de măslini.

Își stinse țigara și intră în casă. O dorea piciorul. Se opri, neștiind ce să facă mai departe. Formă din nou numărul lui Vassilis. Nu mai suna ocupat, dar nu răspunse nimeni.

În acel moment, în mîntea sa, chipul lui Vassilis se contopi cu acela al lui Aron.

Vassilis o înșela, o trata ca și cum ar fi fost un aspect neglijabil al vieții sale.

Cuprinsă de gelozie, îl sună pe mobil. Nici un răspuns. O voce feminină o invită în greacă să lase un mesaj. Scrâșni din dinți și nu spuse nimic.

În timp ce își închidea valiza, se hotărî să pună capăt relației cu Vassilis. Avea să închidă conturile cu el la fel cum își închisese valiza.

Se întinse pe pat și se holbă la ventilatorul oprit de pe tavan. Dumnezeule, cum putuse să intre într-o relație cu Vassilis? Brusca, părea de neînțeles, aproape dezgustător. Nu atât din punctul lui de vedere, cât din al ei.

Ventilatorul nu se mișca, gelozia ei dispăruse și câinii din întunericul de afară încetaseră să latre. Ca de obicei, atunci când avea de luat o decizie importantă, se adresă sieși la persoana a treia.

„Aici este Louise Cantor, în toamna lui 2004. Acesta este locul unde își duce viața, negru pe alb – sau, mai degrabă, roșu pe negru,

care este combinația cromatică obișnuită pe fragmentele de urne pe care le dezgropăm din pământul Greciei. Louise Cantor are cincizeci și patru de ani, nu se sperie când își privește în oglindă chipul sau trupul. Continuă să fie atrăgătoare, încă nu este bătrână; bărbății o observă chiar dacă nu întorc capul după ea. Dar ea? După cine își întoarce privirea? Sau se uită doar înapoi în timp, pentru a vedea chipurile și urmele trecutului? Louise Cantor tocmai a închis cartea numită Vassilis. Nu o va mai deschide vreodată. Nici măcar nu i se va mai permite să o ducă cu mașina pe Louise Cantor la aeroportul din Atena mâine-dimineață.“

Se ridică din pat și căută numărul unei firme locale de taxi. Femeia cu care vorbise nu auzea prea bine, însă Louise reuși să strige suficient de tare ca să se facă înțeleasă. Nu putea decât să sperie că șoferul avea să fie punctual. Deoarece Vassilis aranjase să vină după ea la cinci, comandase taxiul pentru patru și jumătate.

Se așeză la birou și îi scrisese un mesaj lui Vassilis: „Asta-i tot, s-a terminat. Toate lucrurile bune au un sfârșit. Simt că mă îndrept spre altceva. Îmi pare rău că ai venit după mine în zadar. Am încercat totuși să te sun. Louise“.

Citi în întregime scrisoarea. Nu era sigură pe sine? De multe ori nu fusese – în decursul vieții scrisese atât de multe scrisori de rămas-bun pe care nu le trimisese niciodată. Dar nu și pe aceasta. O introduse într-un plic pe care îl sigilă și, înfruntând întunericul, îl puse în cutia poștală de lângă poartă, fixându-l cu un cârlig de rufe.

Moțai întinși pe pat timp de câteva ore, bău un pahar de vin și privi cu ochii pierduți la o cutie de somnifere, neputându-se hotărî ce să facă.

Taxiul sosi cu câteva minute mai devreme, un automobil negru ca smoala. Îl așteptase la poartă. Câinii lui Mitsos lătrau. Se prăbuși pe bancheta din spate și închise ochii. Nu putea să doarmă decât după începerea călătoriei.

Se crăpa de ziuă când ajunse la aeroport.